

ÜNİTE 8

Trafik ve Davranış Psikolojisi

Sürücünün zihni, duyguları ve davranışları

Okuma süresi: **15 dakika**

EĞİTMENİNİZ

Değerli kursiyerimiz, kazaların büyük kısmı araçtan değil insandan kaynaklanır. Bu ünite de direksiyondaki insanı; dikkatimizi, yorgunluğumuzu ve öfkemizi tanıyacağız.

Psikoloji, davranış ve trafik

- ✓ **Psikoloji:** İnsan ve hayvan davranışlarını inceleyen bilim.
- ✓ **Davranış:** Bir ihtiyacı gidermek için, doğuştan ya da sonradan kazanılmış bilgi ve becerilerle harekete geçmek.
- ✓ **Trafik psikolojisi:** Trafikteki insan davranışlarını ve bunların kazalarla ilişkisini inceleyip kazaları önlemek için öneriler geliştiren bilim dalı.

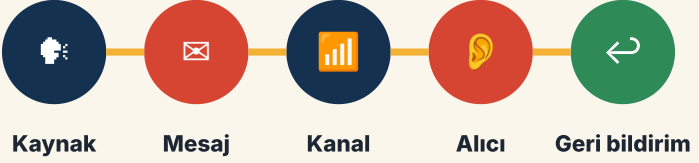
Trafik, bir **sosyal ortamdır**. Her davranışımız ya bir kazaya yol açar ya da güvenli trafiğe katkı yapar.

EĞİTMENİNİZ

Kazaların büyük çoğunluğunda belirleyici olan araç ya da yol değil, insandır. İyi haber şu: İnsan davranışı değiştirilebilir.

Trafikte iletişim

İletişim; duygu ve düşüncelerin söz, jest, mimik, sembol ve işaretlerle karşı tarafa aktarılmasıdır.

- ✓ Trafikte iletişimin ortak dili **ışıklar**, özellikle **sinyallerdir**.
- ✓ El işareti, göz teması, gerektiğinde korna ve selektör de iletişim araçlarıdır.
- ✓ **Etkili iletişim:** Mesajı doğru zamanda ve yerde vermek, sonra da mesajla tutarlı davranmak. Sağa sinyal verip sola dönmek, iletişimi bozar.

Empati

Kendinizi karşınızdakinin yerine koyup onun duygu ve düşüncelerini **doğru anlamak** ve bunu ona **hissettirmek**.

Yaya

Uzun aracın sağa dönüşte yayayı göremeyebileceğini bilmez.

Siz

Yavaşlar, aynaya bakar, gerekirse durup yol verirsiniz.

Empati, öfkeyi azaltır. Yavaş giden aracın sürücüsü belki yolu bilmiyordur, belki aracı arızalıdır.

EĞİTMENİNİZ

Otomobil sürücüsü sizin gibi büyük bir aracı hiç kullanmamış olabilir. Sizin bilip onun bilmediğini, siz telafi edin.

Sürücü davranışının üç bileşeni

YATKINLIKLAR

HAREKET
BELİRLEYİCİLER

DURUMSAL
ETKENLER

- ✓ **Yatkınlıklar:** Görsel algı, seçici dikkat, tepki süresi gibi doğuştan gelen özellikler; deneyim gibi sonradan kazanılanlar ve o anki **kapasite** (alkol, ilaç, yorgunluk bunu düşürür).
- ✓ **Hareket belirleyiciler:** Tutumlarımız, değer sistemimiz ve vücut koordinasyonumuz (psikomotor beceri).
- ✓ **Durumsal etkenler:** Otomatikleşmiş **rutin** durumlar ve seçim gerektiren **karmaşık** (acil) durumlar.

Hata mı, ihlal mi?

Hata

Bilgiyi yanlış işlemek.

Farkında olmadan yapılır. Örnek: Levhayı görmemek, mesafeyi yanlış tahmin etmek.

İhlal

Kuralı **bilerek** çiğnemek.

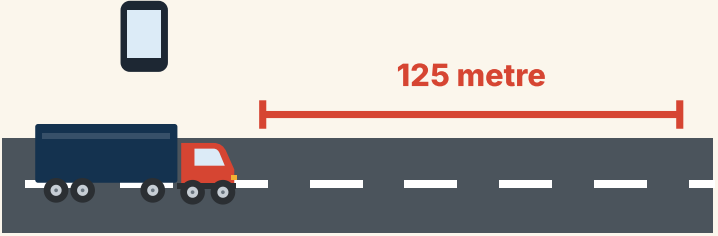
Örnek: Geç kaldığı için kırmızıda geçmek.

İkisinin nedeni farklı olduğu için çaresi de farklıdır:

- ✓ **Hataya karşı:** Eğitim, deneyim, dikkat, dinlenme.
- ✓ **İhlale karşı:** Tutum değişikliği, sorumluluk bilinci, denetim.

Motivasyon: İstek, arzu, ihtiyaç ve dürtülerin tamamı. İhlallerin arkasında genellikle "acele" ya da "kendini gösterme" gibi motivasyonlar vardır.

Dikkat: 5 saniyelik körlük

90 km/s'te telefona 5 saniye bakmak = 125 m gözü kapalı gitmek

Telefona bakmak, sürüşü **gözü kapalı** yapmak demektir.

- ✓ Seyir halinde telefonu elle kullanmak **yasaktır**.
- ✓ Navigasyonu yola çıkmadan ayarlayın; mesajlara molada bakın.
- ✓ Yemek, sigara, radyo ile uğraşmak da dikkati böler.

Alkol: güvenli seviyesi yok

Bilimsel araştırmalar, alkolün **hiçbir seviyesinin** sürüş için güvenli olmadığını gösterir. Yasal sınırlar, belli bir riskin kabul edildiği sınırlardır.

- ✓ Alkol kandan saatte yalnızca **yaklaşık 0,1 promil** atılır. Kahve, soğuk duş ya da yemek bunu hızlandırmaz.
- ✓ Ticari sürücüde yasal sınır **0,20 promildir**.
- ✓ 2026 kanun değişikliğiyle cezalar çok ağırlaştı; üçüncü ihlalde ehliyet **iptal** edilir (Ünite 7).

Yorgunluk: sessiz katil

Yorgunluğun işaretleri:

- ✓ Sık sık esneme, göz kapaklarının ağırlaşması
- ✓ Başı dik tutmakta zorlanma, ense ve sırt ağrısı
- ✓ Düşüncelerin karışması, dikkatin kolay dağılması
- ✓ Geçilen son kilometreleri **hatırlamamak**
- ✓ Şerit dışına kaymak, levhaları kaçırmak

Mikro uyku: Birkaç saniyelik farkında olunmayan uyku. 90 km/s'te 3 saniyelik mikro uyku, aracın **75 metre** sürücüsüz gitmesi demektir.

Yorgunluğa karşı ne işe yarar?

✓ İŞE YARAR

Güvenli bir yerde durmak. 15-20 dakikalık kısa uyku. **Mola ve dinlenme sürelerine uymak.** Yola dinlenmiş çıkmak.

✗ İŞE YARAMAZ

Camı açmak, müziği açmak, sakız çiğnemek, yüzü yıkamak. Bunlar yalnızca birkaç dakika uyanık hissettirir.

- ✓ Gece **02.00 ile 06.00** arası ve öğleden sonra, vücudun doğal uyku saatleridir; kaza riski artar.
- ✓ Uyku verebilecek ilaçların prospektüsünü okuyun; gerekirse doktorunuza sürücü olduğunuzu söyleyin.

Sürüşü etkileyen bedensel durumlar

- ✓ **Yaş:** Gençlikte beden güçlü ama deneyim azdır; yaş ilerledikçe deneyim ve sabır artar, refleksler yavaşlar. Davranışınızı yaşınıza göre ayarlayın.
- ✓ **Görme:** Sürüşte en çok kullanılan duyudur. Kirlili cam, ayarsız ayna, bozuk far görüşü engeller; kontağı açmadan düzeltin.
- ✓ **İşitme:** Siren, korna ve araçtan gelen anormal sesleri duymak için önemlidir.
- ✓ **Hastalık ve ilaç:** Bazı durumlarda en doğru karar, araç kullanmamaktır.

Duygular: öfke, stres, depresyon

- ✓ **Öfke:** Engellenme ya da kişisel değere saldırı hissiyle ortaya çıkar. Öfkeli sürücü yol keser, yakın takip eder, selektör ve korna çalar, yarışır.
- ✓ **Stres:** Bedenin ruhsal ve fizyolojik dengesinin bozulması. Dikkat ve karar verme zayıflar.
- ✓ **Depresyon:** En sık belirtileri dikkatini toplayamama ve unutkanlıktır.

Öfkeye karşı en önemli araç **öz denetimdir**: Derin nefes al, mesafeyi aç, tartışmaya girme.

EĞİTMENİNİZ

Sizi sıkıştıran sürücüyle yarışmak, işinizi ve hayatınızı onun eline vermektir. Bırakın gitsin.

Kaza önleme formülü

1 Tehlikeyi önceden fark et

2 Doğru tepkiye karar ver

3 Tepkiyi zamanında uygula

- ✓ **Fark et:** Uyarı levhaları tehlikeyi önceden haber verir. Gözünüz hep 10-15 saniye ilerideki yolda olsun.
- ✓ **Karar ver:** "Işıklı kavşak yaklaşıyor" levhasını görünce hızı azaltmaya karar verirsiniz.
- ✓ **Uygula:** Doğru karar, geç uygulanırsa işe yaramaz.

Kişilik ve sürüş

A tipi eğilim

Rekabetçi, aceleci, sabırsız. Aynı anda birçok iş yapar, beklemekten nefret eder, yavaş giden araca öfkelenir.

B tipi eğilim

Sakin, sabırlı, karar verirken aceleci değil. Zamanın esiri olmaz, iş ile özel hayatı ayırabilir.

Kimse tamamen A ya da tamamen B değildir. Önemli olan, kendi eğiliminizi **tanımak** ve direksiyonda onu yönetmektir.

EĞİTMENİNİZ

Profesyonel sürücü, aceleci bir yapıda olsa bile direksiyonda sakin davranmayı öğrenmiş kişidir.

Çalışmaya devam edin

SRC Dijital Eğitim Kitabı

Diğer derslere devam etmek için dokununuz

SRC Sınav Salonu

Deneme sınavlarına girmek için dokununuz

Yeni Ümit SRC Belgesi

Camlıkahve Meydanı, Mareşal Çakmak, Bağcılar
Cd. No:114 D:1, 34160 Güngören/İstanbul

0 212 641 97 73

WhatsApp: 0 530 957 79 13

Sosyal medya hesaplarımız

facebook.com/yeniumitsrcbelgesi

instagram.com/yeniumitsrcbelgesi

EĞİTMENİNİZ

Bu üniteyi tamamladınız, tebrikler! Sıradaki derse geçebilir ya da sınav salonunda kendinizi deneyebilirsiniz. Başarılar dileriz.